

กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

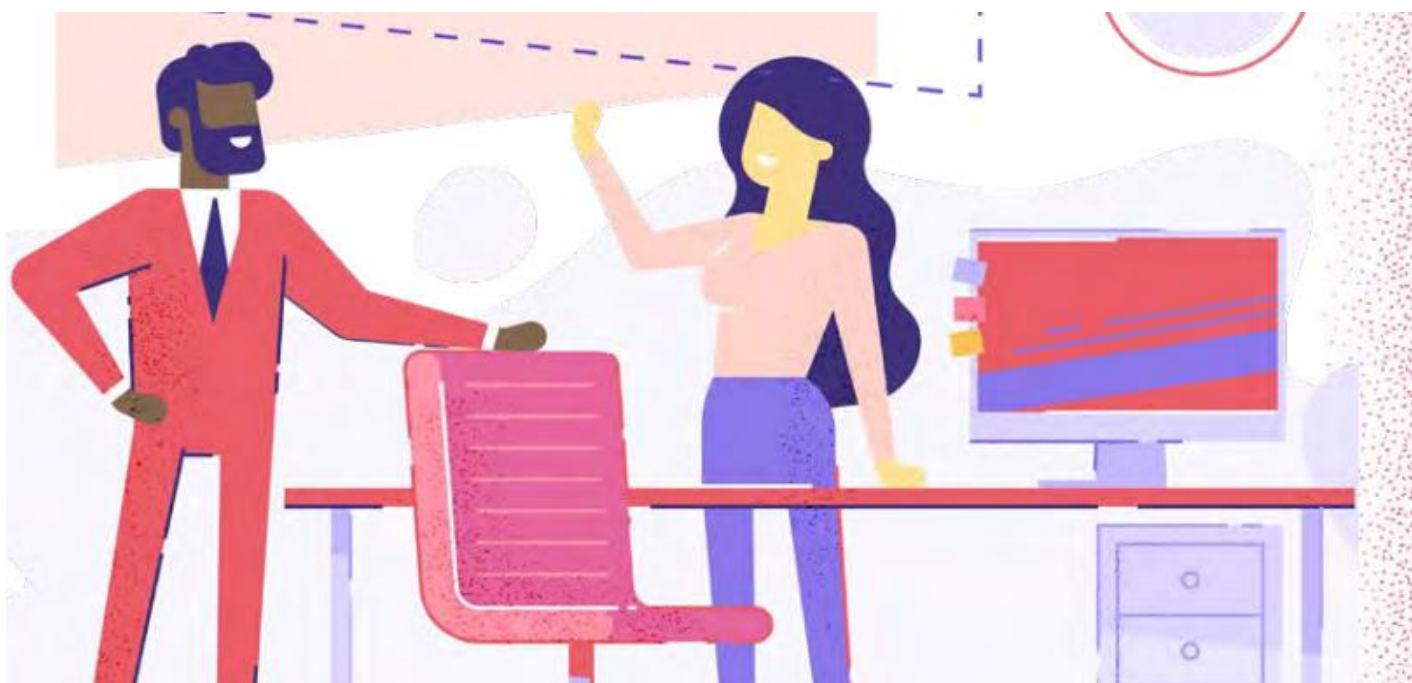
Department of Skill Development

DSD Analysis ฉบับที่ 15 ตุลาคม 2563

การสำรวจความต้องการพัฒนาทักษะ (Skill Development Survey)

ณัฐพล นันทวิวัฒน์

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนาเครือข่าย กองแผนงานและสารสนเทศ

การสำรวจความต้องการพัฒนาทักษะ (Skill Development Survey)

Executive Summary

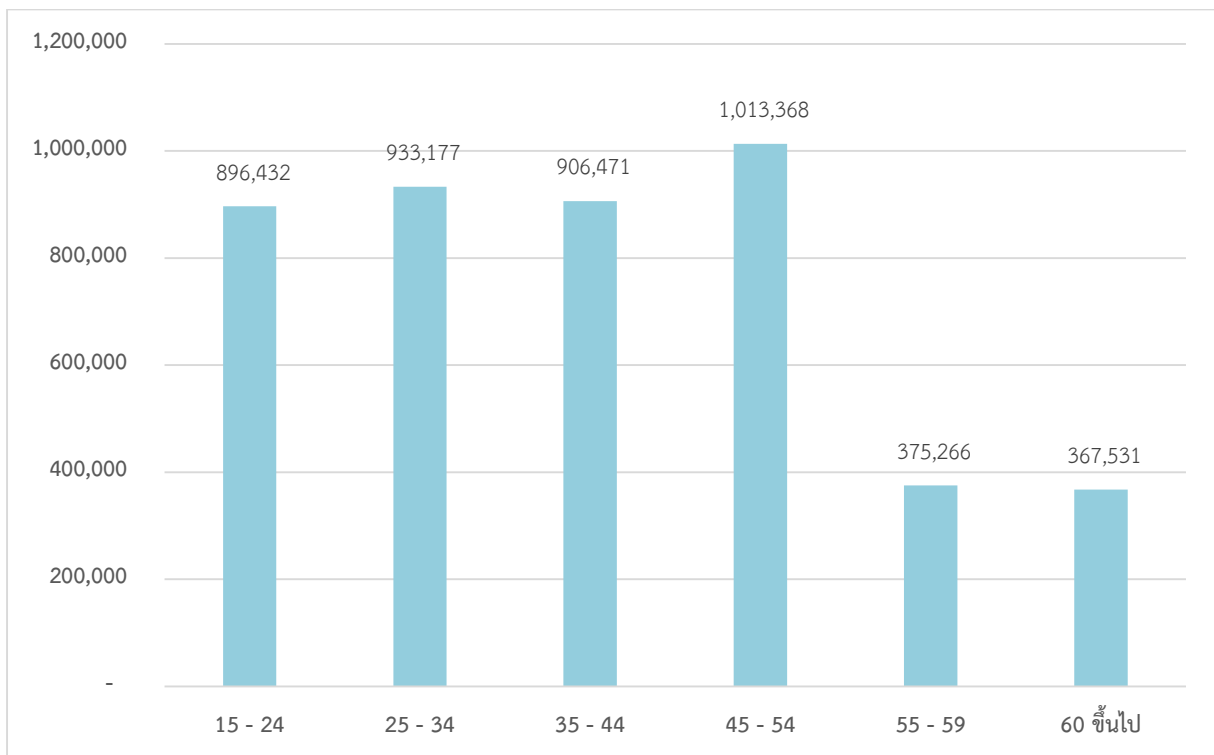
- ผู้ต้องการพัฒนาทักษะมีทั้งหมด 4,492,242 คน จากจำนวนประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป 56,745,715 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 7.9
- ช่วงอายุ 45 – 54 ปี มีความต้องการพัฒนาทักษะมากที่สุด จำนวน 1,013,368 คน รองลงมาเป็นช่วงอายุ 25 – 34 ปี และ 35 – 44 ปี
- ผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษามีความต้องการพัฒนาทักษะสูงที่สุด จำนวน 1,942,681 คน รองลงมาเป็นระดับประถมศึกษาและอุดมศึกษา
- ผู้ต้องการพัฒนาทักษะในหลักสูตรอุตสาหกรรมเกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมงมีจำนวนมากที่สุด 852,333 คน รองลงมาเป็นอุตสาหกรรมที่พักแรมและบริการด้านอาหาร 697,182 คน และอุตสาหกรรมการผลิต 546,760 คน
- ผู้ต้องการพัฒนาทักษะในอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูงที่สุดของประเทศ 6 อุตสาหกรรมมีจำนวนทั้งสิ้น 2,581,530 คน คิดเป็นร้อยละ 57.5 ของผู้ต้องการพัฒนาทักษะทั้งหมด
- ข้อมูลความต้องการพัฒนาทักษะแสดงให้เห็นว่า ผู้ต้องการพัฒนาทักษะส่วนใหญ่มีความต้องการที่สอดคล้องกับอุตสาหกรรมที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้สูงที่สุด
- ผู้ต้องการพัฒนาทักษะส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2,107,575 คน รองลงมาเป็นภาคกลาง และภาคเหนือ จำนวน 797,590 และ 700,000 คน ตามลำดับ

บทวิเคราะห์นี้นำเสนอข้อมูลความต้องการพัฒนาทักษะของคนไทย โดยใช้ข้อมูลการสำรวจความต้องการพัฒนาขีดความสามารถของประชากร พ.ศ. 2563 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติวิเคราะห์เชื่อมโยงกับมาตรฐานอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูงสุดของประเทศ เพื่อแสดงให้เห็นความต้องการพัฒนาทักษะในอุตสาหกรรมที่กรมพัฒนาฝีมือแรงงานควรส่งเสริมตามหลักวิชาการและเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำโครงการฝึกอบรมแรงงานของกรมให้ตรงกับความต้องการที่แท้จริง

ภาพรวมความต้องการพัฒนาทักษะ

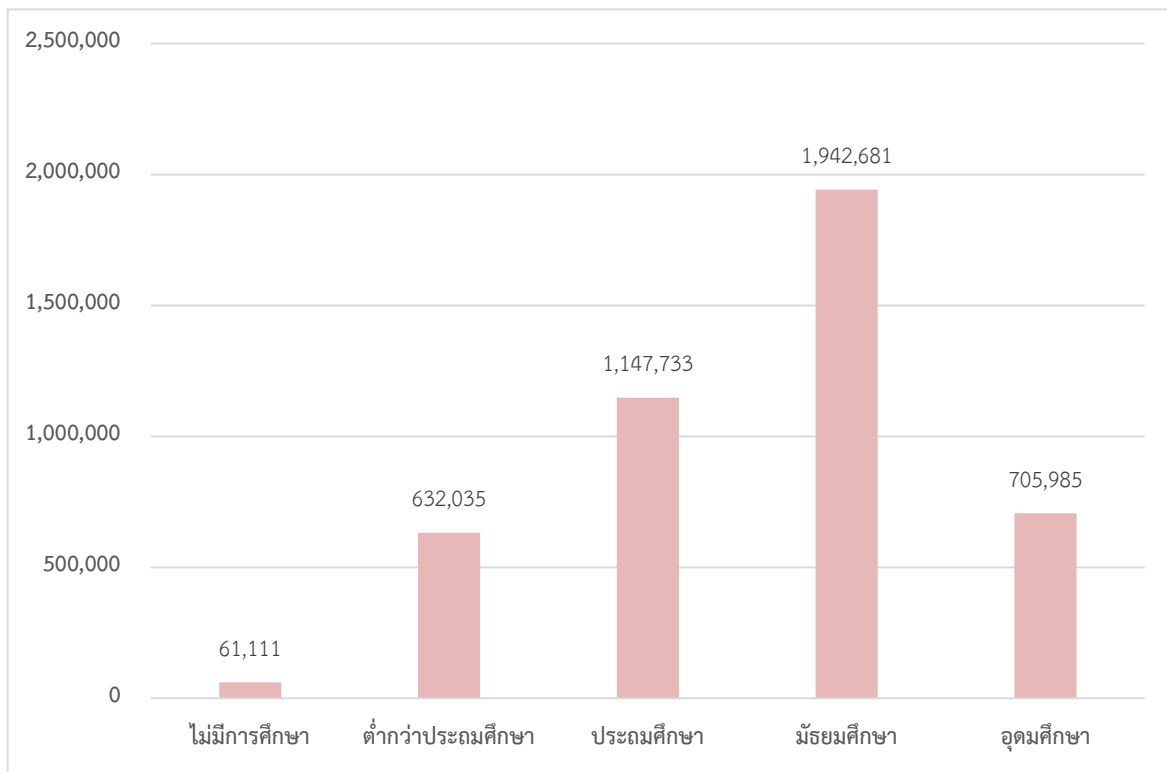
จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปี 2563 มีผู้ต้องการพัฒนาทักษะทั้งหมด 4,492,242 คน จากจำนวนประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป 56,745,715 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 7.9 เมื่อพิจารณาช่วงอายุของผู้ที่ต้องการพัฒนาทักษะพบว่า ช่วงอายุ 45 – 54 ปี มีความต้องการพัฒนาทักษะมากที่สุด จำนวน 1,013,368 คน รองลงมาเป็นช่วงอายุ 25 – 34 ปี และ 35 – 44 ปี (ภาพที่ 1) และเมื่อพิจารณาระดับการศึกษาของผู้ที่ต้องการพัฒนาทักษะพบว่า ผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษามีความต้องการสูงที่สุด จำนวน 1,942,681 คน รองลงมาเป็นระดับประถมศึกษาและอุดมศึกษา จำนวน 1,147,733 และ 705,985 คน ตามลำดับ (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 1 ช่วงอายุของผู้ที่ต้องการพัฒนาทักษะ

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

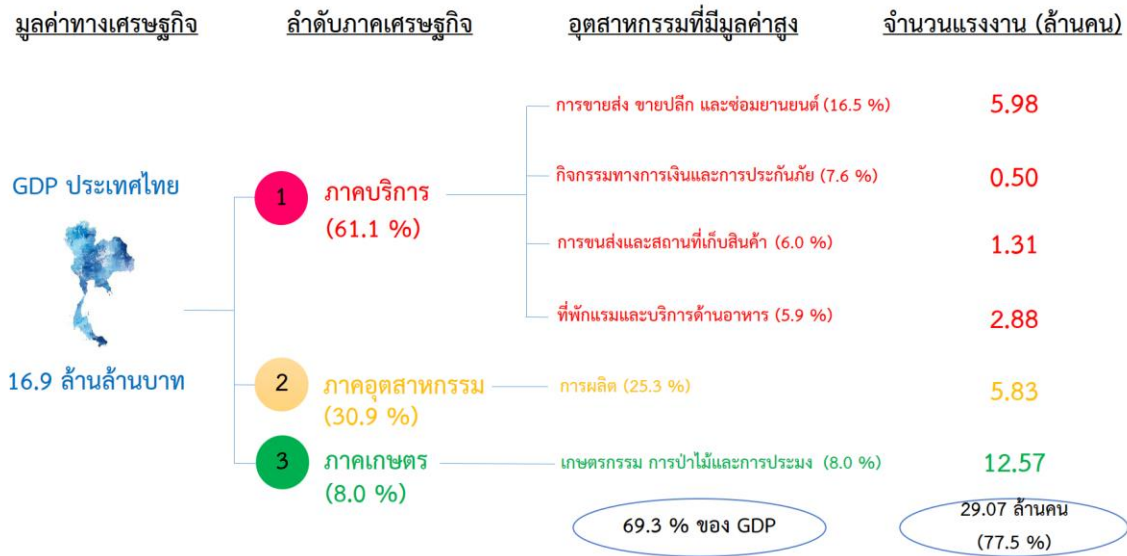
ภาพที่ 2 ระดับการศึกษาของผู้ต้องการพัฒนาทักษะ

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จากการวิเคราะห์เชื่อมโยงหลักสูตรที่มีความต้องการพัฒนาทักษะกับมาตรฐานอุตสาหกรรมที่แบ่งภาคเศรษฐกิจออกเป็น 3 ภาค และหมวดอุตสาหกรรม 21 หมวด พบว่า มีผู้ต้องการพัฒนาทักษะในหลักสูตรอุตสาหกรรมเกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมงมากที่สุด จำนวนสูงถึง 852,333 คน รองลงมาเป็นอุตสาหกรรมที่พักแรมและบริการด้านอาหาร 697,182 คน และอุตสาหกรรมการผลิต 546,760 คน เมื่อวิเคราะห์เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูงที่สุด 6 อุตสาหกรรม ประกอบด้วย 1) เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง 2) การผลิต 3) การขายส่ง ขายปลีก และซ่อมยานยนต์ 4) การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า 5) ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร และ 6) กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย พบว่า มีผู้ต้องการพัฒนาทักษะในอุตสาหกรรมเหล่านี้ จำนวนทั้งสิ้น 2,581,530 คน คิดเป็นร้อยละ 57.5 ของผู้ต้องการพัฒนาทักษะทั้งหมด แสดงให้เห็นว่า ผู้ต้องการพัฒนาทักษะส่วนใหญ่ของประเทศมีความต้องการที่สอดคล้องกับอุตสาหกรรมที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้สูงที่สุด จึงเป็นหลักฐานสำคัญที่บ่งชี้ว่า การออกแบบนโยบายการพัฒนาทักษะแรงงานควรให้ความสำคัญกับความต้องการในอุตสาหกรรมดังกล่าวเป็นหลัก

ภาพที่ 3 โครงสร้างเศรษฐกิจและตลาดแรงงาน

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 1 หลักสูตรความต้องการพัฒนาทักษะตามหมวดอุตสาหกรรม

ภาคเศรษฐกิจ	หมวดอุตสาหกรรม	หลักสูตรที่ต้องการพัฒนา	จำนวน (คน)
ภาคเกษตร	1. เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง	การเพาะปลูกและขยายพันธุ์พืช	613,400
		ประมง - เพาะเลี้ยง	75,233
		การเลี้ยงสัตว์และขยายพันธุ์สัตว์	123,516
		อบรมการเตรียมพื้นที่การเกษตร	39,620
		วิธีกำจัดแมลงและอื่น ๆ	564
ภาคอุตสาหกรรม	2. การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	-	-
		3. การผลิต	157,735
	4. การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	ช่างกลโรงงาน	83,861
		ช่างเชื่อมและโลหะแผ่น	328
		ช่างเครื่องมือวัดอุตสาหกรรม	1,632
		ช่างอุตสาหกรรมอื่น ๆ	69,267
		สิ่งทอและลายประดิษฐ์	150,497
		การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์	4,207
		การเจียรไนพลอยชั้นพื้นฐาน	11,664
		การแกะสลักไม้	58,247
การจักสานไม้ไผ่ชั้นพื้นฐาน	2,892		
เซรามิกส์	6,430		
การออกแบบสินค้าหัตถกรรม	252,388		

ภาคเศรษฐกิจ	หมวดอุตสาหกรรม	หลักสูตรที่ต้องการพัฒนา	จำนวน (คน)
	5. การจัดหาหน้า การจัดการ และบำบัดน้ำเสีย	การทำปุ๋ยธรรมชาติ การกำจัดอากาศเสีย บำบัดน้ำเสีย ฯลฯ	80,317 1,059
ภาคบริการ	6. การก่อสร้าง	ช่างก่อสร้าง ช่างเขียนแบบ	140,639 15,174
	7. การขายส่ง การขายปลีก และซ่อมยานยนต์	ช่างยนต์และการบำรุงรักษา	339,601
	8. การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า	-	-
	9. ที่พักแรมและบริการ ด้านอาหาร	อาหารและโภชนาการ การต้อนรับ งานแม่บ้าน งานด้านอาหาร การจัดการอาหารและเครื่องดื่มในโรงแรม และภัตตาคาร	660,697 89 3,700 26,706 5,990
	10. ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับ การใช้งานเอกสาร	77,655
		การใช้ผลิตสื่อมัลติมีเดียและเทคโนโลยี	65,118
		การบริหารจัดการและการดูแลระบบ	72,761
		เทคโนโลยีการเกษตร	83,446
		เทคโนโลยีการพาณิชย์	10,064
		เทคโนโลยีการแพทย์และสุขภาพ	5,689
	11. กิจกรรมทางการเงิน และการประกันภัย	การบัญชี การเงิน การธนาคาร และอื่น ๆ	145,654
	12. กิจกรรมด้านอสังหาริมทรัพย์	-	-
	13. กิจกรรมทางวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ และเทคนิค	การบริหารจัดการ	40,466
		วิชาชีพและวิชาการ (การอบรมเพิ่มเติม)	27,691
		บริการทั่วไป	47,255
	14. กิจกรรมการบริหาร และการบริการสนับสนุน	การจัดสวน พืชประดับ	5,024
การพิมพ์		1,698	
ความรู้ทั่วไป		12,146	
การเป็นตัวแทนจัดการการท่องเที่ยว		4,411	
การทำบริษัททัวร์		11,269	
15. การบริหารราชการ และการป้องกันประเทศ	-	-	
16. การศึกษา	-	-	

ภาคเศรษฐกิจ	หมวดอุตสาหกรรม	หลักสูตรที่ต้องการพัฒนา	จำนวน (คน)
	17. งานด้านสุขภาพและสังคม สงเคราะห์	-	-
	18. ศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ	การกีฬาและมหรสพ การถ่ายรูป	6,642 2,906
	19. กิจกรรมบริการด้านอื่น ๆ	เสริมสวย ตัดเย็บเสื้อผ้า อื่น ๆ ช่างซ่อมคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์มือถือ	400,772 326,762 29,495 31,567
	20. กิจกรรมจ้างงานในครัวเรือน ส่วนบุคคล	-	-
	21. กิจกรรมขององค์การระหว่าง ประเทศ	-	-
-	22. หลักสูตร Soft Skills	การอบรมการเขียนภาษาต่าง ๆ การอบรมการอ่านภาษาต่าง ๆ การอบรมการพูดภาษาต่าง ๆ การอบรมการแปลภาษาต่าง ๆ การอบรมการฟังภาษาต่าง ๆ หลักสูตรที่ไม่ระบุชัดเจน	46,434 20,606 85,415 931 2,323 2,589
รวม			4,492,242

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลโดยผู้เขียน

ความต้องการพัฒนาทักษะรายพื้นที่

เมื่อพิจารณาความต้องการพัฒนาทักษะรายพื้นที่ที่แบ่งออกเป็น 5 ภูมิภาค ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ พบว่า ผู้ต้องการพัฒนาทักษะส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2,107,575 คน รองลงมาเป็นภาคกลางและภาคเหนือ จำนวน 797,590 และ 700,000 คน ตามลำดับ โดยแต่ละภูมิภาคมีจำนวนผู้ต้องการพัฒนาทักษะในหลักสูตรของอุตสาหกรรมต่าง ๆ มากที่สุด 3 ลำดับ ดังนี้

1. กรุงเทพมหานคร ได้แก่ 19-กิจกรรมบริการด้านอื่น ๆ 9-ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร และ 22-หลักสูตร Soft Skills
2. ภาคเหนือ ได้แก่ 1-เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง 19-กิจกรรมบริการด้านอื่น ๆ และ 3-การผลิต

3. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ 1-เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง 19-กิจกรรมบริการ
ด้านอื่น ๆ และ 9-ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร

4. ภาคกลาง ได้แก่ 19-กิจกรรมบริการด้านอื่น ๆ 9-ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร และ 3-การผลิต

5. ภาคใต้ ได้แก่ 9-ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร 1-เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง และ
19-กิจกรรมบริการด้านอื่น ๆ

อย่างไรก็ดี กิจกรรมบริการด้านอื่น ๆ ที่ติดอันดับในทุกภูมิภาคไม่ใช่อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูงสุดของ
ประเทศ โดยหลักสูตรและจำนวนความต้องการพัฒนาทักษะในอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูงสุดของประเทศ
ซึ่งประกอบด้วย 1-เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง 3-การผลิต 7-การขายส่ง ขายปลีก และซ่อมยานยนต์
9-ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร และ 11-กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย มีรายละเอียดปรากฏ
ตามส่วนที่แรเงาของตารางที่ 2 ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์พบว่า ข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถ
ช่วยสนับสนุนภารกิจของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานได้ โดยเลือกพัฒนาทักษะในอุตสาหกรรมที่สร้างมูลค่า
ทางเศรษฐกิจสูง จึงจะทำให้ภารกิจที่ดำเนินการมีคุณค่าและส่งเสริมการพัฒนาประเทศในภาพรวมได้

ตารางที่ 2 หลักสูตรความต้องการพัฒนาทักษะตามหมวดอุตสาหกรรมรายพื้นที่

ลำดับ	หลักสูตรที่ต้องการพัฒนา	กทม.	เหนือ	อีสาน	กลาง	ใต้
1	การเพาะปลูกและขยายพันธุ์พืช	953	98,841	385,588	67,235	60,783
	ประมง - เพาะเลี้ยง	-	11,333	44,345	5,613	13,941
	การเลี้ยงสัตว์และขยายพันธุ์สัตว์	-	17,477	63,528	12,473	30,037
	อบรมการเตรียมพื้นที่การเกษตร	-	4,553	24,005	4,453	6,609
	วิธีกำจัดแมลงและอื่น ๆ	-	108	-	270	187
2	-	-	-	-	-	-
3	ช่างกลโรงงาน	13,227	17,794	82,293	38,676	5,745
	ช่างเชื่อมและโลหะแผ่น	786	17,177	46,178	9,205	10,515
	ช่างเครื่องมือวัดอุตสาหกรรม	-	-	-	328	-
	ช่างอุตสาหกรรมอื่น ๆ	-	-	309	500	823
	สิ่งทอและลายประดิษฐ์	945	10,632	43,655	9,251	4,784
	การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์	4,228	33,972	59,946	29,081	23,271
	การเจียรระไนพลอยชั้นพื้นฐาน	-	-	-	4,207	-
	การแกะสลักไม้	-	2,165	7,682	938	878
	การจักสานไม้ไผ่ขั้นพื้นฐาน	-	18,029	26,539	8,481	5,198
	เซรามิกส์	-	556	785	588	963
การออกแบบสินค้าหัตถกรรม	1,180	619	861	2,211	1,558	
4	ช่างไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	19,940	44,676	112,640	41,299	33,832
5	การทำปุ๋ยธรรมชาติ	-	23,308	45,171	2,903	8,936
	การกำจัดอากาศเสีย บำบัดน้ำเสีย ฯลฯ	-	433	509	118	-
6	ช่างก่อสร้าง	9,116	20,344	75,374	17,871	17,933
	ช่างเขียนแบบ	2,055	1,183	5,963	4,363	1,610

ลำดับ	หลักสูตรที่ต้องการพัฒนา	กทม.	เหนือ	อีสาน	กลาง	ใต้
7	ช่างยนต์และการบำรุงรักษา	8,954	40,073	162,768	71,972	55,834
8	-	-	-	-	-	-
9	อาหารและโภชนาการ	41,213	93,912	257,953	138,336	129,283
	การต้อนรับ	-	-	89	-	-
	งานแม่บ้าน	-	-	2,964	-	736
	งานด้านอาหาร	917	3,078	9,628	7,429	5,655
	การจัดการอาหารและเครื่องดื่ม ในโรงแรมและภัตตาคาร	-	2,160	654	2,548	628
10	การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับ การใช้งานเอกสาร	4,126	9,813	39,565	14,726	9,425
	การใช้ผลิตสื่อมัลติมีเดียและเทคโนโลยี	8,855	2,906	28,484	12,086	12,788
	การบริหารจัดการและการดูแลระบบ	5,590	15,079	32,099	9,113	10,881
	เทคโนโลยีการเกษตร	-	11,503	58,376	9,979	3,587
	เทคโนโลยีการพาณิชย์	1,489	558	5,421	1,903	694
	เทคโนโลยีการแพทย์และสุขภาพ	683	862	2,831	1,240	73
11	การบัญชี การเงิน การธนาคาร และอื่น ๆ	8,243	19,861	38,597	34,099	44,854
12	-	-	-	-	-	-
13	การบริหารจัดการ	2,805	3,718	23,040	4,970	5,932
	วิชาชีพและวิชาการ (การอบรมเพิ่มเติม)	3,533	5,780	10,252	5,183	2,944
	บริการทั่วไป	4,701	4,804	17,008	12,070	8,673
14	การจัดสวน พืชประดับ	-	899	2,126	988	1,010
	การพิมพ์	-	-	1,698	-	-
	ความรู้ทั่วไป	-	1,006	3,145	7,469	525
	การเป็นตัวแทนจัดการการท่องเที่ยว	1,576	968	1,295	161	411
	การทำบริษัททัวร์	1,424	2,516	4,793	1,640	896
15	-	-	-	-	-	-
16	-	-	-	-	-	-
17	-	-	-	-	-	-
18	การกีฬาและมหรสพ	-	-	530	-	6,112
	การถ่ายรูป	-	1,296	843	286	481
19	เสริมสวย	28,526	55,166	170,447	91,187	55,446
	ตัดเย็บเสื้อผ้า	16,562	55,758	156,060	53,381	45,000
	อื่น ๆ	-	8,460	15,185	5,122	728
	ช่างซ่อมคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์มือถือ	-	5,043	9,445	12,010	5,069
20	-	-	-	-	-	-
21	-	-	-	-	-	-
22	การอบรมการเขียนภาษาต่าง ๆ	17,184	6,413	11,910	10,106	821
	การอบรมการอ่านภาษาต่าง ๆ	5,194	4,465	2,201	4,163	4,582
	การอบรมการพูดภาษาต่าง ๆ	14,237	20,208	11,322	23,630	16,016
	การอบรมการแปลภาษาต่าง ๆ	-	495	-	158	278

ลำดับ	หลักสูตรที่ต้องการพัฒนา	กทม.	เหนือ	อีสาน	กลาง	ใต้
	การอบรมการฟังภาษาต่าง ๆ	-	-	1,475	848	-
	หลักสูตรที่ไม่ระบุชัดเจน	-	-	-	723	1,866
	รวม	228,242	700,000	2,107,575	797,590	658,831

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลโดยผู้เขียน